Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scala coeli

Johannes <Gobi, Iunior>

[Straßburg], 1483

V

urn:nbn:de:bsz:31-106862

Visual Library

Teſtimoniū fſm multa ma-
la inducit in nobis. ¶ Prio
eſt proximi nocivū. Refert
Ceſ. ꝙ quidam ꝑpoſitus
fuit in domo regis francie qui ↄ-
cupiſcēs q̄ndam vineā cuiuſdam
boni hominis nec vellꝫ eam vendē
viſus eſt tā malicia. Nā illo mor-
tuo vocatis teſtibꝰ falſ ad eiꝰ ſe-
pulcrū iuit ꝛ pecuniā infra inclu-
ſit. ꝛ intrans poſſeſſionem vinee.
Dum vxor mirata requirēt cauſā
ille affirmat eū emiſſe ꝛ viro ſuo
pecuniam tradidiſſe. Cū aūt que-
ſtio fuit deducta ꝛ ille ſufficiēter
ꝓbabat ſentētia lata eſt ↄtra vi-
duam de vinea ſua. q̄ non deſiſtēſ
ꝓpter hoc clamare ad regē. rex ſe
crete examinat qui diuiſi ſtabāt.
vnde dixit ſcōo increpādo dicas
veritatem. q2 in veritate ego ſcio
veritatē ſicut pr̄ noſter. Qui ter
ritus ↄuians a pplo. dū torqueri
mādaſſꝫ veritas inotuit regi. tūc
rex vineā ꝛ pecuniā dedit vidue
ꝛ ꝑpoſitum viuū ſepeliri manda-
uit. ¶ Secundo eſt dei oditiuum.
¶ Legitur in miraculis beati an-
dree Q, dum q̄dam iuuenis exci-
tatus a mr̄e ad opus nefariū fa-
cere recuſaſſet. et illa corā p̄ſide
eum accuſaſſꝫ de hoc ſcelere. cap
tus iuuenis beati Andree adiu-
toriū poſtulauit. Tunc beatꝰ An-
dreas accedēs ad p̄ſidem iuueis
innocētiam oſ̄debat. ſed ille non
acquieſcēs ſtatim terremotus fa-
ctus eſt carcerem ↄfregit iuuenē

liberauit. ꝛ fulgur cadēs de celo
nefariam mulierē occidit.

De Vana gloria.

Vana gl̄ia multa mala in-
ducit in nobis. ¶ Primo
eſt bonoꝝ remotiua. Legi
tur in vita Marie ꝙ dum quidā
p̄dicator iret ad viſitandum eam
an̄ eius aduentum videbat corā
ſe hominē nebuloſum in ſupflui-
tate capilloꝝ cooptum. quē q̄dā
mētrix plucida ꝛ ornata circūiēs
ꝑtē ſue lucis ei dabat q̄ remoue-
bat ꝑtem tenebroſitatis illiꝰ. tūc
dictum eſt. tenebroſus eſt habēs
vanā gl̄iam quē exodit meretrix
compūcta de ſe pc̄tis. ¶ Item ad
idem. Legit' in li. de vij. dōis ſpi.
Q, cum quidā clicus ſomniaſſꝫ ꝙ
de quodā monticulo bn̄dicebat
pplm. opinionem habuit de ſe ꝙ
epiſcopari deberet. ꝛ ideo ꝓpter
hoc auariſſimꝰ fuit ꝛ incepit con
gregare magnas pecunias. Cum
aūt queſta debēt fieri ꝛ om̄s iudi
carēt ꝙ iſte ꝓpter ſuā auariciam
optimus q̄ſtor eſſet. cōuocato po-
pulo induitur cappa ſerica. poni-
tur ſup monticulū. brachiū argē-
teum ſibi traditur in quo erāt re
liquie ad bn̄dicendū pplm. Et be
nedicēdo recordatꝰ eſt ſomnij ſui
ꝛ vidēs ꝙ erat completū ꝓiecit
brachiū. ꝛ cū fregiſſꝫ indignatus
ppls tm̄ eum verberauerūt ꝙ fē
mortuū dimiſerūt. ꝛ accedentes

ad domū ⁊ ad archam oīs pecu
nias eccłie dedicauerūt. ¶ Secū
do eſt malorum īductiua. Refert
johannes anachorita ꝙ duz exn̄s
in heremo vitam angelicā agerz
glorians ꝺ virtutibus ſuis. intra
uit in eū ſumma negligētia. dein
de ardor libidis. Et cū ad menſaz
veniſſet panis ſuus appuit niger
Et dum lacrimas fūderet. ſed nō
ſufficientes in craſtinū apparuit
ſordidiſſimꝰ ⁊ a muribꝰ comeſtus
⁊ laceratꝰ. Tūc magis eſtuans in
libidinē duz ad ciuitatē vellz ire
⁊ ꝑ cellas fratꝝ tranſire ⁊ rogaꝛ
vt verbum edificationis daret. et
doceret quō expelleretur cogita
tiones turpes. Tūc ad ſe rediens
ait quō in iferno exn̄s potero do
cere alios. ⁊ compūctus poſuit ſe
in arta pn̄ia. ⁊ angelus dixit ſibi.
ventus collidēs arbores cum va
na glīa. ¶ Item ad idem. Legitꝛ
in collatōnibꝰ patrum Q, dū qui
dam ſumme gl̄iaret ſe ꝺ ſuis vir
tutibꝰ demon in ſiītudine ober
rantis mulieris ad cellā eius ve
niens poſtulat recipi ꝓpter miam
dei. Qui eam recipiēs dum ad tā
tam libidinē inclinaſſz eum vt nō
ſolum riſus vel tactus ſz amplexꝰ
īmundos vellz facere. illa euane
ſcens de manibꝰ eius in aere cuz
magna multitudine demonum qui
ad hoc ſpectaculū conuenerāt in
cepit clamare. O qui te vſqz ad
celum extollebas quomō dimer
ſus es in profundum.

De verbo dei.

Verbum dei audire eſt mł
tum vtile ꝓpter rōnes ſe
quentes Primo eſt ange
loꝝ letificatiuū. Refert Hieroi
Q, dum ꝑres ꝓpter verbū edifica
tionis fuiſſent ꝯgregati. dum loq̄
bantur de deo vnꝰ videbat coraz
ſe angelos tripudiantes. ⁊ de ore
vniuſcuiuſqz florē colligētes. Qñ
aūt de mūdanis vł varijs fiebat i
eis verbuz. tūc quaſi dolētes ver
tebāt dorſum ꝯtra eos ⁊ ꝯtemne
bant. ¶ Scdō eſt nutritiuū. Re
fert jacobꝰ de vitriaco Q, dum q̄
dam mulier in ſeq̄la ſmonum de
villa ad villam expēdiſſz oīa bo
na ſua. dum ſemel in ſumma pau
pertate poſita non hīet quid co
medēt. ⁊ vellet mori fame ſubito
venit lepus ⁊ ponēs ſe in eiꝰ gre
mio denarios ibi euomuit. ⁊ ſtati
fugiendo diſparuit. ex qua pecu
nia ꝑ magnuz tempꝰ fuit nutrita
¶ Tercō eſt boni executiuū. Re
fert Hiero. ꝙ cū q̄dā ꝯſideraret q̄
⁊ quot bn̄ficia ꝓuenīūt ex verbo
dei rogauit deū vt hoc donū ſibi
ꝯcederet vt nunq̄ꝫ in ſmone dor
miret. Cum aūt obtinuiſſz. ⁊ ſemł
ꝓponētur verbum edificatōnis. ꝑ
ui ethiopes ibant ſuꝑ capita iu
uenū claudētes ocłos eoꝝ excitā
tes ad dormiendum. Et qꝛ iſte ex
certa ſciencia ꝓpoſuit verbū ocio
ſum vidit demones iuuenes exci
tantes. ¶ Quarto eſt vite reſtau

ratiuū· Le' i miraculis bti Pauli
ꝙ q̄dā iuuenis aliq̄ntulū obdormi
ens cecidit d̄ feneſtra q̄dā· Cū āt
mortuus fuiſſet p̄ſentatus Paulo
ait· In virtute verbi dei p̄cipito
ꝙ reſurgas ⁊ ſtatim reuixit ⁊ cla-
mando in pp̄lo ait· Frēs audite li
bētiſſime verbuꝫ dei· ⁊ verbuꝫ dei
eſt dapifer menſe dei eſt ſuiens i
camera dei· eſt diſpēſator theſau
roꝝ dei domus defēſionis· eſt cel
larium inebrians i amore dei· eſt
medicina curans oīs infirmita-
tes· eſt fons ſaliens in vita et̄na·
⁊ eſt cōfuſio demonū· eſt expolia
tio inferni· eſt ſuſtentamētum· eſt
radix arboris ex qua ſurgit vita·
¶ Quinto eſt demonis fugatiuuꝫ
Refert jacobꝰ de vitriaco ꝙ duꝫ
quidam abbas cū quodaꝫ mona-
cho irato de ſuo capitulo redirēt
⁊ erraſſent in via in ſilua occurre
runt eis monachi rogantes vt d̄-
clinarēt ad monaſterium eoꝝ· qui
euntes inuenerūt pulcerrimā ab-
baciam alias ei ignotā cum ma
gna multitudie monachoꝝ ⁊ pe-
tentes verbū edificatōis· dū pꝰ
matutinas intraſſent capitulum
iſte abbas hoſpes fecit ſmonem
de angelis· ⁊ dū loq̄retur de ordi-
nibus prime jerarchie vna ps mo
nachoꝝ exiuit· Qn̄ vero fuit locu
tus de ſcd̄a jerarchia ⁊ de illis or-
dinibꝰ ſcd̄a ps monachoꝝ exiuit·
Et cum requirēt abbas quid hoc
eſſꝫ· Reſpondit vnus· nos ſumus
qui cecidimus de illis ordinibus

Et ideo iſti non valentes ferre v̄-
ba ſue deiectōis· quando loque-
baris de illis ordibus recedebāt
nos autem ſumus de ſupiorib9 or
dinibꝰ· nec volumus te plus au-
dire· ⁊ ſtatim tota illa abbacia e-
uanuit· Et illi inuenerunt ſe d̄ via
in palude· ⁊ ſic verbum dei omēs
illos demones fugauit cuꝫ abba-
tia· ¶ Sexto eſt peccatorum ex-
pulſiuū. Refert hieronimus Q;
cum queretur ab abbate johāne
Quid maliciam ⁊ duriciaꝫ cordis
poſſet reprimere· Reſpondit· ni-
hil durius lapide · Nihil mol-
lius aqua· ⁊ cum gutta ſepe cadē
do lapidem penetrat· ſic verbuꝫ
di· nihil venenoſiꝰ ſpēte· nihil pu
rius fonte· ſed fons expellit vene
num ſerpentis· cornua cerui pen-
nas roſtrum et vngues aquile· et
ſic eſt verbū dei ¶ Item ad ideꝫ
Legitur in libro de ſeptem donis
ſpiritusſancti Q; cum quidam ru-
ſticus ſemp nutritus in fimo trā-
ſiret per apothecam ſpecierum·
ſtatim cecidit quaſi mortuꝰ· ⁊ cuꝫ
remedium nullum proficeret vt
poſſit conualeſcere · vnus veniēs
cum fimo et cum ſtercoribus po-
ſuit ad nares eius· qui conuale-
ſcens ſurrexit· Apotheca eſt ver-
bum dei· que bonum conformat ⁊
malos moleſtat· Quia ſunt nutri-
ti i fimo corruptionū· ¶ Septimo
ē meritoꝝ accumulatiuū· Refert
hieronī· ꝙ quidam pater in ſom-
nis de nocte videbat ꝙ de ore

eius exiebat vitis q̄ erat pulcerri
ma· ꝛ totam terram replens· ꝛ q̄n
to volucres celi plus comedebāt
de fructib⁹ eius· tanto vberiores
ꝛ copioſiores erāt ibi· Tūc deſcē
dentes ad eā angeli dei dormiēti
tradiderūt libꝝ ſcriptū int⁹ ꝛ fo
ris dicentes· Hec tilia eſt meritūꝫ
predicatōnis· ꝛ quot ſunt ibi vue
tot animas ad deū deduces.
¶ Octauo eſt v̄tutuꝫ infirmatiuū
Refert Hiero· ꝙ dū quidā veniſ
ſent ad abbatē felicē cū q̄buſdaꝫ
ſectaribus vt verbū edificatōnis
ꝓponēt ait. in rupe granuꝫ nunꝙ
fructificat· ymo proiiciēs fatuus
reputat᷑. in fluxu aque nunꝙ ḡ
num fructificat· nec in aere. ſed ī
terra culta ꝛ bona. Et ideo qꝛ iſti
ſectares adducti ꝑ vos hn̄t cōdi
tionem rupis· ꝑ rancorem ꝛ inuidi
am hn̄t ꝯditōnem aque· ꝑ corrup
tionē ꝛ immundiciam hn̄t ꝯditōneꝫ
aeris ꝑ vanitateꝫ ꝛ ſuꝑbiam ꝛ in
eis. ideo nō fructificat verbū dei
ſed in terra culta ꝑ paciētiaꝫ vbi
optimos fruct⁹ ꝓducunt. ¶ Item
ad idem Legitur in Barlaam Qꝫ
cum veniſſꝫ ad filiū regis ſcꝫ Io
ſaphat· dixit ſe hīe lapidē q̄ndaꝫ
virtutis mirabilis ꝯtra omnē īfir
mitatem· contra om̄e pc̄m̄· etiam
ꝯtra ſeniū· ꝯtra om̄e venenū· Cuꝫ
aūt ille requirēt oſtenſionē lapi
dis· Rn̄dit ſanct⁹· iſte lapis pre
cioſus eſt verbuꝫ dei q̄ poſitus in
anulo pietatis cordis om̄e pc̄m̄
expellit. om̄e venenuꝫ malicie fu
gat· vetuſtatē erroris depellit· et
om̄e vuln⁹ cuiuſcūqꝫ inuidie clau
dit ꝛ ſanat. ¶ Nono eſt virtutuꝫ
conſeruatiuū. Legitur in ſpe· exem.
ꝙ dum q̄dam iuuencula v̄go ma
ximā deuotōnem hīet ad verbuꝫ
dei. ꝛ diſcurrēt de loco ad locum.
vt audiret ſermonē. Quidā nobil
attendens ei⁹ pulcritudinē ſollici
tabat eam ad actuꝫ corruptum· q̄
nullo mō acquieſcēs· duꝫ ſemel ꝑ
viā eam audiēdi ſmonē. ipe cum
equo cucurrit poſt eā vt eā raperet
Q̄d illa attendēs cū lacrimis dn̄m
rogauit vt ꝑ v̄tuteꝫ ſui v̄bi virgi
nitatē ſuā ꝯſuaret· ꝛ ſtatim deus
miſit ſubſidium· ꝛ vertigo adhe
ſit capiti equi militis ꝛ p̄cipitan
do eū in aq̄m ſubmerſit. Dū autē
iſta ſmone audito deū rogaſſet·
vt ꝑ v̄tutē ſui v̄bi reſuſcitarꝫ iſtū
Poſt paululā horā iſte ſurrexit. et
mirabilia de iferno ꝛ de vtilita
te audiēdi v̄buꝫ dei enarrauit· vn̄
cōuerſus licꝫ ignorās eēt cōtinue
p̄dicabat ꝛ loq̄bat᷑ de deo. ¶ Iteꝫ
ad idem. Fuit quidā ſenex ē ſum
mā deuotōneꝫ hn̄s ad ſmones· in
decrepita etate ꝑ q̄ttuor leucas
faciebat ſe portari· Cuꝫ aūt ſemel
portat⁹ dū i greſſu ꝯuarētur por
tantes· ꝛ in pede mōtis q̄eſcendo
dormirēt· dū fuiſſent euigilati in
oppoſitā ꝑtē ſe iuenerūt iuxta lo
cū ſuū q̄ diſtabat ꝑ q̄ttuor leucas

De Virginitate.

Virginitas multa bona in-
ducit in nobis · Primo eſt
dei amatiua · Refert He-
raclides Q, dū quedaꝫ vir-
go intraſſꝫ monaſteriū vt meliꝰ ꝑ
humilitatē poſſꝫ virginitatē obſer-
uare fatuam ſe finxit · vt viliora ⁊
immunditiora officia totiꝰ moāſte-
rij iniūgebant̾ ſibi · Cum hoc per
multos annos cū mirabili cōpla-
centia compleuiſſꝫ · nec in mēſa co
medebat · nec calciamenta porta-
bat · nec velum in capite · apparuit
angelus dn̄i cuidaꝫ heremite ſā-
cto dicens · vade ad tale moāſte-
rium ⁊ ibi inuenies mulierēꝫ ſup
caput pannū fractum portantem
cuiꝰ vita melior eſt tua · naꝫ diebꝰ
⁊ noctibꝰ pugnat ꝯtra cor ſuū · nec
ꝓpter hoc recedit a deo · Cū autē
illuc veniſſet vocatis monialibꝰ ·
nec illa adeſſet ſupplicat vt oēs
venirent · Cūqꝫ vidiſſet illam ⁊ vi-
diſſet ſignū ſibi datū ab angelo ·
ꝓſtratus ad pedes eius bn̄dictio
nem eiꝰ petebat · illa etiā verſa vi
ce ab eo idem reqrebat · Cū autēꝫ
moniales abbati dicerēt ꝙ fatua
erat · nec decebat hoc facere ait ·
ymo vos oīs eſtis fatue · ⁊ enar-
rauit quid ſibi fuerat reuelatum
Tunc oīs ꝓſtrate petentes veni-
am ꝯfitebātur de illuſionibꝰ ⁊ de
verberatōibꝰ eis factis · Scd̄o ē
virtutū oſtenſiua · Refert Hiero.
Q, cum qdam virgo nolens ſacri-
ficare ydolis fuiſſet ducta ad lu-
panar venit leo ꝑ mediā ciuitatē

ponens ſe iuxta eam a corruptio-
ne eam ſeruauit ·

De Uſura.

Uſura eſt demonum ama-
tiua · Refert Ceſ. ꝙ cum
quidā vſurarius ⁊ ſumme
auarus morētur ſupplicauit vxo-
ri ſue vt in ſua teca cū eo dum ſe
peliretur ponēt bonam qntitatē
pecunie · que complēs · Dū ventes
quadam nocte veniſſent vt de ſe-
pulchro extraherēt illā pecuniā ·
viderūt ibi duos demones tenen
tes denarios liqfactos ⁊ vnꝰ pij-
ciebat eos ſup pectus · alter vero
os infūdebat · Itē ad idēꝫ · Re-
fert Ceſ. ꝙ cum quidaꝫ vſurarius
morētur vidit campū plenum de
monuꝫ in ſpē coruoꝝ · Et dū appro
pinquarent clamabat · modo ſunt
ſupra tectū · modo ſunt ītra domū
modo intrant cameram · modo tā-
gunt lectum · modo ſunt ſupra pe
des meos · modo circa cor ⁊ ſtatiꝫ
mortuus eſt · Secundo eſt pcti
retentiua · Refert Ceſ. Q, viſius
fuit quidaꝫ vſurarius qui compū-
ctꝰ requiſiuit epiſcopo quomodo
poſſet ſaluari · ⁊ quia de vſuris cu
piebat facere eccliam · Epiſcopus
dixit ſibi · vade curre ꝑ vias ⁊ pla
teas ⁊ clama vt leſi ⁊ defraudati
ad te · expolias te in pſentia oim ·
omnibus bonis tuis · etiam cami-
ſiam reſtituas omnia · ⁊ ſic dimit-
tis peccata aliter nullum exiret ·

Qui complens ⁊ poſtea nudꝰ cur
rens ꝑ villā clamabat·Ecce quez
principes ꝓpter ſuam pecuniā ho-
norabāt. ¶ Itez ad idem·Refert
Ceſ·ꝙ quidaz vſurariꝰ compūctꝰ
omia bona ſua paupibꝰ erogauit
Cū aūt hoc dixiſſz cuidā ſacerdo-
ti·ſacerdos iuſſit infra ſaccuz poi
de elemoſinis taxatis.Et cū i cra-
ſtinum vſurarius qui cuſtodierat
ſaccū apuiſſet inuenit eū plenum
buffonibꝰ.Tūc ſacerdos.tres fue
runt elemoſine q̄s de alieno de-
diſti.Tūc vſurarius·Quid gᵒ dn̄e
faciam vt ſim ſaluus . Tūc ille vt
includam te ex quo non hēs ꝺ qᵒ
ſatiſfacias in archa cū buffonibꝰ
iſtis·vt ꝑ vnā noctem iaceas cuz
eis·Qui acquieſcēs in craſtinū ſo
lum oſſa fuerūt iuenta ⁊ effulget
tantis miraculis vt eiꝰ ſepulcruz
curet a morſu buffonum. ¶ Item
ad idem.Refert iacobꝰ de vitri·
Q, dum quidā vſurariꝰ morētur·
volens vſuras ſuas ꝓpter verecū
diam reſtituē :largas elemoſinas
erogauit.⁊ ſuis hēdibꝰ precepit·
vt nihil reſtituerēt de forefactis
ſuis·Cum aūt mortuꝰ portaretur
ad ſepulcrū·dum in medio platee
ꝓceſſio ſibi occurrēt deſcēderunt
due aquile eleuantes eum de ſe-
pulcro portauerūt nec vnq̄ pꝰea
apparuit ¶ Tercō eſt dei oditiua
Duo vſurarij fuerūt quoꝝ vnꝰ in
firmatꝰ·dum alter correctus viſi
taſſet eum ait· Deꝰ mādat tibi ꝑ
lrās clauſas vt corrigas te. Qꝺ
ꝓmittens·dum curatus fuiſſet.et
exerceret peiores vſuras deꝰ ab-
ſtulit ſibi viſum.Tūc ſocius corre
ctus dixit ſibi.iſte ſunt lr̄e aperte
quibꝰ deꝰ te correxit ·⁊ cū nec ſic
deſiſtēt medietatē corporis ami-
ſit ⁊ paliticꝰ factus eſt. ¶ Quar-
to eſt ɔfuſionis iductiua.Refert
iacobꝰ de vitri.Q, quidā ſanctus
in ſuo ſmone volens oſtendē q̄ꝫ ɔ
fuſibilis eſſz vſura ait.ſurgant fa
bri vt accipiant bn̄dictōnem dei.
⁊ ſic diſcurrens ꝑ omnia officia ⁊
ſtatus·vltimo dixit· ſurgant vſu-
rarij ad bn̄dictōnem dei·⁊ cuz ibi
multi eſſent nullus ſurrexit. ymo
abſcōdebāt ſe ne viderētur· Tūc
ſanctꝰ ·Heu miſeri quid facietis i
extremo iudicio qn̄ mala via de-
nudabūtur coram omni creatura
¶ Item ad idem Refert iacobꝰ
de vitria.Q, cum quidā vſurariꝰ
eſſz mortuus ⁊ nullo mō poſſet ex
trahi ꝺ camera nec portari ad ſe
pulcruz ſacerdos ait. iſti vſurarij
multū diligunt ſe. ⁊ iđo eligamꝰ
quiqz vel·vij·vſurarios ſecrete et
rogemꝰ eos vt ipm portent· Qui
ſtatim ſumētes corpꝰ eleuarūt et
traxerūt.⁊ ad ſepulcrū portauerīt
qꝺ nullꝰ potuerat facē an̄. ¶ Itē
ad idem·Legit' in Specło exem-
Q, dū cuidaz fuiſſz negata eccle-
ſiaſtica ſepultura ⁊ amici ſui vel-
lent eū ſepeliri in campo.Baliuꝰ
regis dixit.Exquo rex celeſtis ex-
pulit eum de terra ſua·nunq̄ ter-
renus recipiet eū in ſua·⁊ dimit.

tes euz volucres celi deuorauerũt eum. ¶ Item ad idem. Legitur i Specko exemplorū ꝙ dum q̄dam vſurari9 eſſet mortu9 et ſacerdos nollet eum ponere in terra b̄ndicta. fuit ſentencia oīm vt poneretur ſup azinū qui ɔtinue ſumebat cibum in cimiterio vt vbicūqz eū portaret ibi ſepeliretur. Qui ſtatim eum portans an̄ patibulū ibi ſuſpenſus eſt.

Anno dñi Milleſimo quadringēteſimoctuageſimotercio: Liber iſte vocat9 Scala celi Argentine impſſus p jacobum Eber Explicit feliciter

[illegible]

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg